KISALTMALAR XV
ÖNSÖZ XVII
GİRİŞ 1
17. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti 1
Bir Sanayi ve Ticaret Merkezi Olarak Bursa 6

BİRİNCİ BÖLÜM

BURSA HASSA HARÇ EMİNLİĞİ: KURUMSAL YAPI

I. OSMANLI DEVLETİNDE HASSA HARÇLIK KURUMU 11
II. EMNETİN KURULUŞU VE ŞEHRİN YÖNETİMİ 16
A. Emânetin Kuruluşu 16
B. Şehrin Yönetimi ve Bursa Hassa Harç Eminliği 17
III. İDARÎ YAPI VE PERSONELİ 20
A. Emin 20
1. Yetki ve Sorumlulukları 20
2. Atanmaları 25
3. Görevden Alınmaları 28
4. Yazışmaları 31
5. Sıradışı Bir Emin: Mehmed Çavuş 32
B. Kâtipler 39

C. Halîfe ve Diğerleri 42
IV. KURUMA BAĞLI BİRİMLER VE ÇALIŞANLARI 44
V. KURUM BÜTÇELERİ VE GELİR-GİDER RAKAMLARI 48

İKİNCİ BÖLÜM

KURUMUN GELİR KAYNAKLARI

I. KURUMA BAĞLI MUKATAALAR VE İŞLETİLİŞİ 60
A. Kuruma Bağlı Mukataalar 60
B. Mukataaların İşletilişi 65
1. Prosedür ve Yöntem 65
2. İltizam Sözleşmesi: Şartlar ve Taahhütler 67
3. Mukataa Yöneticilerinin Profili 72
4. Kurumun Mukataalardan Gelir Tahsili 74
II. GELİR KAYNAKLARININ YAPISI 76
A. Mukataalar 76
1. Mizân-ı Harîr Mukataası 76
a. Mukataanın Yapısı ve Gelir Kaynakları 76
b. Mukata Çalışanları 80
c. Mukataanın İltizam Bedelleri 82
2. İhtisap Mukataası 85
3. İhzâriye Mukataası 88
4. Beytülmâl-ı Âmme ve Hassa Mukataası 90
5. Bâc-ı Bazâr-ı Galle Mukataası 95
6. Damga (Tamga-yı Akmişe) ve Gümrük (Gümrük-i Kantarîn ve Dengîn) Mukataaları 98
7. Öşr-i Hamr-ı Kefere-i Burusa Mukataası 99
8. Kapan-ı Meyve-i Huşk Mukataası 102
9. Bâc-ı Zirâ ve Elvâh Mukataası 103
10. İkizceler Ağnâmı Mukataası 104
11. Bâc-ı Bây-ı Ağnâm Mukataası 106
12. Bursa Kahvehaneleri veya Rüsûm-ı Kahve Mukataası 107
13. Mudanya İskelesi Mukataası 110
14. Bursa Bozahâneleri ve Hân-ı Cedîd Mukataası 112
15. Bursa Şemhâne Mukataası 114
16. Göl-i Hâdis-i Ulubâd Mukataası 114
17. Bahâ-i Gendüm ve Zîr-i Gırbâl 115

B. Sâliyâneler 115
1. Bursa Yahudilerinin Cizye, İspençe ve Rav Vergileri 115
2. Yenişehir ve Tevâbiu Hasları Mukataası ve Mihaliç Hasları Mukataası 117
3. Karaman'daki Esb-keşân (Atçekenler) Mukataası 118
4. Anadolu ve Karaman Vilâyeti Cizye-i Yava-i Gebrân ve Kıbtiyân ve Âzâdegân Mukataası 119
5. Zîyâde-i Cizye-i Gebrân ve Ziyâde-i Cizye-i Evkâf-ı Selâtin 122
6. İnegöl Madeni Mukataası 123
7. Mütekaidîn Mukataası 125
8. Diğerleri 125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMUN HARCAMA ALANLARI VE YERİNE GETİRDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER

I. TESLİMLER 128
II. KUMAŞ ALIMLARI 130
III. KİLER ZAHİRESİ TEDARİKİ 145
A. En Büyük Harcama Kalemi: Buğday/Un 145
1. Tedarik Alanları 146
2. Çeşitleri 147
3. Buğday Fiyatları 148
4. Buğday Teminini Zorlaştıran Unsurlar 151
5. Öğütülmesi, Depolanması ve Nakli 153
B. Diğerleri 157
1. Meyveler: Karpuz, Bursa Kestanesi ve Armut 157
2. Mamul Mallar 158
a. Nane Turşusu 158
b. Nar Şerbeti ve Koruk Rubbu 159
c. Dövülmüş Buğday (Aş Buğdayı), Bulgur ve Tarhana 161
3. Sadeyağ, Tuz ve Soğan 164
4. Harcamaların Karşılaştırılması 165
IV. MEYVE FİDANI ALIMI 167
V. BUZ TEMİNİ 168
VI. KÖMÜR VE ÇIRA TEMİNİ 172
VII. MAAŞ VE SÂLİYÂNE ÖDEMELERİ 174

VIII. BORÇ ÖDEMELERİ 176
IX. MÜTEFERRİK GİDERLER 178
A. Bursa'daki Ahur-ı Hassa Ocağı Masrafları 178
B. Donanmanın Tafta İhtiyacı 179
C. Han Ailesi Mensupları İçin Yapılan Harcamalar 180
D. Otağ-ı Hümayun Keçelerinin Boyanması 182
E. Diğerleri 182

SONUÇ 187
EKLER 191
KAYNAKLAR 231
DİZİN 241